

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2010 vp

Valtioneuvoston selvitys yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuudesta: julkinen keskustelu vuoden 2013 jälkeistä aikaa koskevasta politiikasta ja Suomen kannat

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 19 päivänä toukokuuta 2010 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuudesta: julkinen keskustelu vuoden 2010 jälkeistä aikaa koskevasta politiikasta ja Suomen kannat (E 30/2010 vp) maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Kari Valonen, maa- ja metsätalousministeriö

- johtaja Simo Tiainen, Maa- ja metsätalous-
tuottajain Keskusliitto MTK ry
- toimialapääällikkö Marika Säynevirta, Elintar-
viketeollisuusliitto ry
- maatalousekonomisti Kyösti Arovuori, Pel-
lervon taloudellinen tutkimuslaitos
- professori Jyrki Niemi, MTT Taloustutkimus.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- professori Matti Ylätaalo, Helsingin yliopis-
to
- Svenska Lantbruksproducenternas Central-
förbund SLC.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Selvitys pääpiirteissään

Yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistetaan vuosina 2010—2013 osana tulevaa rahoituskehysratkaisua. Uudistus on laaja kokonaisuus, joka koskee kaikkia yhteisen maatalouspolitiikan osa-alueita (suorat tuet, markkinatoimet, yksittäisten maataloustuotteiden erityissäännöt, maa-seudun kehittämispolitiikka, rahoitusta koskeva sääntely, valtiontukisäännöt).

Lisäksi Suomi käy lähivuosina komission kanssa neuvotteluja kansallisten tukien jatkosta. Liittymissopimuksen 141 artiklan perusteella

maksettavan Etelä-Suomen kansallisen tuen nykyisen tukiohjelman voimassaolo päättyy vuoden 2013 lopussa. Tuen jatkoa koskevat neuvottelut tultaneen käymään vuosina 2012/2013 ainakin osittain yhtä aikaa yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevien neuvottelujen kanssa. Liittymissopimuksen 142 artiklan perusteella maksettavan pohjoisen tuen maksuvaltuutusta on sovittu tarkasteltavan vuonna 2013, kun mahdollisuus maksaa maidolle kansallista tukea osana vuoden 2008 terveystarkastusratkaisua päättyy. Luonnonhaittakorvauksen kansallisen

lisäosan jatkoa arvioidaan luonnonhaittakorvausjärjestelmän uudistamisen yhteydessä. Käytännössä siten sekä EU:n että kansallisia maatalouden tukijärjestelyjä arvioidaan ja niistä käydään neuvotteluja yhtä aikaa.

Vuoden 2013 jälkeistä aikaa koskevassa uudistuksessa sekä yhteisen maatalouspolitiikan I (suorat tuet ja markkinatoimet) ja II (maaseudun kehittäminen) pilarin sisältö ja rahoitus ovat samaan aikaan pöydällä, mikä voi johtaa huomattaviinkin sisältömuutoksiin nykypolitiikkaan nähden. Myös Suomelle tärkeän LFA-tukijärjestelmän aluejakouudistus on parhaillaan käynnissä. Alueuudistuksen toteutuminen siirtynee alkavaksi vasta 1.1.2014, mikä merkitsee sitä, että myös se on osa laajempaa CAP-uudistusta.

Ns. G-22 ryhmä on antanut oman julkilausumansa, jossa korostetaan yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden olevan ennallaan Lissabonin sopimuksessa. Julkilausuman mukaan maatalouden tehtävänä on sekä tuottaa elintarvikkeita Euroopan kuluttajille että osallistua koko maailman ruokahuollon turvaamiseen. Maatalouden merkitys luonnonvarojen käytön, työllisyyden, maaseutualueiden ja maaseudun kehittämisen sekä julkishyödykkeiden tuottamisen osalta tuodaan esille. Julkilausumassa viitataan eurooppalaisen maatalouden malliin ja siihen, että maatalouden on voitava jatkua kaikilla Euroopan alueilla. Julkilausumassa todetaan, että markkinoiden entistä suuremman vaihtelun vuoksi tarvitaan uudenlainen sääntelykehikko markkinatasapainon ylläpitämiseksi. Julkilausumassa todetaan myös, että yhteisen maatalouspolitiikan monien tavoitteiden toteuttamiseksi tarvitaan asianmukainen rahoitus.

Euroopan parlamentti on ollut aiempaan verrattuna selvästi aktiivisemmin mukana politiikan tulevaisuutta koskevassa keskustelussa. Tämä johtuu siitä, että vuoden 2013 jälkeistä aikaa koskeva lainsäädäntö päätetään ensimmäistä kertaa yhteispäätösmenettelyssä Euroopan parlamentin kanssa.

Suorien tukien osalta Euroopan komissio etsii keinoja ja objektiivisia kriteereitä, joilla voitaisiin tasoittaa nykyistä suorien tukien hyvin erilaista jakautumista jäsenmaiden välillä mene-

mättä kuitenkaan täydelliseen EU-laajuiseen tasatukeen. Esillä on ollut mm. malli, jossa tukia erilaistettaisiin jäsenmaiden välillä ostovoimakorjauksen perusteella.

Maaseudun kehittämistukien osalta komission lähtökohtana on periaatteessa nykyisen kahden pilarin järjestelmän säilyttäminen. LFA-tuen osalta vielä pohditaan sen sijoittumista tukijärjestelmän kokonaisuudessa joko I pilarin tai II pilarin alle.

Komissiossa tehdään parhaillaan myös työtä maatalousmarkkinoiden paremman toiminnan takaamiseksi. Vuoden 2009 maitokriisin kokemusten ei haluta toistuvan muilla sektoreilla.

Markkinatoimien osalta komission näkemyksen mukaan myös tulevaisuudessa tarvitaan markkinoiden hallintakeinoja, sillä maatalousmarkkinoiden hintavaihtelu on selvästi kasvussa. Komissio etsii perinteisten markkinainstrumenttien (vientituet ja interventio-ostot) rinnalle ja sijaan uusia sopivia instrumentteja. Komissio mm. pohtii tuottaja- ja toimialaorganisaatiojärjestelyjen vahvistamista.

Tilatukijärjestelmästä on muodostunut hyvin monimutkainen ja hallinnollisesti raskas kokonaisuus. Jäsenvaltioiden enemmistön mielestä järjestelmää tulisi pyrkiä tulevan uudistuksen yhteydessä myös selkeästi yksinkertaistamaan ja vähentämään hallinnollista taakkaa. Kuinka tähän päästäisiin unohtamatta samalla yhteisön eri alueilla tarvittavia erityisjärjestelyjä, on vaikea kysymys.

Yhteisen maatalouspolitiikan II pilarin eli maaseudun kehittämispolitiikan uudistaminen on osa vuoden 2013 jälkeistä aikaa koskevaa uudistusta. Suomen kannalta keskeiset tukijärjestelmät II pilarissa ovat ympäristötuki ja LFA-tuki. LFA-tukijärjestelmän aluejakouudistus on parhaillaan käynnissä. Aluejakouudistuksen siirtyminen alkavaksi 1.1.2014 merkinnee sitä, että LFA-tukijärjestelmän kokonaisuus nivoutuu laajempaan CAP-uudistukseen.

Maatalouden ympäristötukien kehittäminen tulee olemaan myös yksi keskeinen kysymys Suomen kannalta. Ympäristötuessa ongelmaksi on muodostumassa se, miten viljelijät saadaan sitoutumaan vaativiin, hallinnollisesti raskaisiin

ja valvontaa edellyttäviin toimiin, jos vain toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset korvataan. Siten viljelijälle on saatava houkutin liittyä järjestelmään.

Tulevan politiikan linjoista käydyssä keskustelussa on myös joskus tuotu esille muiden kuin maatalouteen kytkeytyvien tukien (yritysrahoituksen, kehittämishankkeiden, maaseudun elinvoimaan ja paikalliseen Leader-toimintaan osoitettujen varojen) siirtäminen rakennerahastoihin maaseudun kehittämisrahastosta. Suomen maaseudun kehittämisen kannalta mahdollinen varojen siirto rakennerahastoihin olisi riskialtista. Rakennerahastot keskittynevät tulevalle kaudella tukemaan vain taloudellisesti kaikkein heikoimpia suuralueita, joita esim. Suomessa ei taantumakaan jälkeen välttämättä ole lainkaan.

E erityisen ongelmallisena Suomi ja muut jäsenmaat kokevat EU:n lainsäädännössä lisääntyneet raskaat hallinnolliset menettelyt maaseudun elinkeinojen ja maaseudun elämänlaadun kehittämisessä. Hallinnollinen raskaus on vaarantamassa ohjelman tavoitteiden toteutumisen näiltä osin.

Luonnonvarojen kestävä käytön ja hyödynämisen otsake (otsake 2) on alue- ja rakennepoliitiikan ohella toinen suurista yhteisön budjetin menoeristä eli 42 % EU:n kokonaisbudjetista. Luonnonvarojen otsakkeen yleisen suuruuden lisäksi toinen keskustelunaihe on sen eri pilareiden välinen painotus. Kaikkiaan luonnonvarojen otsakkeesta olemme saaneet palautumana (n. 1,5 %) suunnilleen saman verran kuin Suomi on EU:n menoista maksanut. Suomen kannalta olisi hyvin tärkeää, että luotavat jakokriteerit ottavat huomioon Suomen erityisolosuhteet sekä I pilarin että II pilarin tukien osalta.

Maaliskuun 2010 Eurooppa-neuvoston päätelmissä todetaan, että kaikkien yhteisten politiikkojen tulee tukea Eurooppa 2020 -strategiaa. Päätelmien mukaan kestävä, tuottava ja kilpailukykyinen maataloussektori edesauttaa merkittävästi uutta strategiaa ottaen huomioon maaseudun kasvu- ja työllisyysmahdollisuudet ja varmistaen samalla tasapuolisen kilpailun.

Valtioneuvoston kanta pääpiirteissään

Ilmastomuutos ja ruokaturvallisuuden merkitys korostavat jatkossakin tarvetta huolehtia maanviljelyn toimintaedellytyksistä unionin kaikilla alueilla mukaan lukien syrjäisimmätkin luonnonolosuhteiltaan vaikeat alueet. Yksikään jäsenmaa ei voi jäädä voittopuolisesti tuontielintarvikkeiden varaan. Viljelijöillä pitää olla oikeus geenimuuntelusta vapaaseen tuotantoon ja kuluttajilla siitä vapaisiin tuotteisiin.

Maatalousyrittäjille aiheutetun hallinnollisen taakan vähentämiseen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.

Tavoitteena tulee olla jatkossa mahdollisimman yhtenäinen tukijärjestelmä, joka turvaa maataloustuotannon edellytykset myös Etelä-Suomessa pohjoisen tukijärjestelmää heikentämättä.

Maatalous on luonteeltaan sektori, jossa tarvitaan pitkäjänteistä ja ennustettavaa politiikkaa. Sektorin on pystyttävä tekemään mm. pitkälle tulevaisuuteen ulottuvat investointipäätöksensä oikean tiedon perusteella.

Tulevaisuudessa on entistä tärkeämpää, että voimme huolehtia omien kansalaistemme ruokaturvasta ja että emme ole pitkälti riippuvaisia EU:n ulkopuolella tuotetuista elintarvikkeista.

Myös ilmasto- ja luonnonolosuhteiltaan epäsuotuisilla ja syrjäisillä alueilla on voitava taata kestävä perheviljelmäpohjaisen maataloustuotannon jatkuminen ja sen toimintaedellytysten turvaaminen sekä näiden alueiden asuttuna pitäminen. Koska maataloustuotannon olosuhteet vaihtelevat huomattavasti eri puolilla unionin aluetta, luonnonhaittakorvausjärjestelmä ja kohdennetut tuotantoon sidotut tuet ovat avainasemassa tämän periaatteen toteuttamisessa. Näillä toimilla voidaan tasapainottaa yhteisön eri alueiden välisiä maatalouden kilpailukykyeroja. Nykyisessä Euroopan unionissa yhteisön rahoitus maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen on syytä pitää niille asetettujen tavoitteiden edellyttämällä tasolla. Suomi katsoo, että EU:n maatalouspolitiikan I pilarin (suorat tuet ja markkina-toimet) rahoituksen tulisi pysyä nykyisenkaltaisena eli täysin EU-rahoitteisena. Jos EU:ssa kuitenkin päädyttäisiin yhteisrahoitukseen, sen tuli-

si olla jäsenmaille pakollista, jotta kilpailu jäsenmaiden välillä ei vääristyisi.

Tavoitteena EU:n kokonaan rahoittamissa suorissa tuissa tulisi olla tukijärjestelmä, joka on tasaisempi ja oikeudenmukaisempi jäsenmaiden välillä kuin nykyinen järjestelmä. Linkkiä tuen ja sen historiallisen viitteen välillä pitäisi arvioida uudelleen. Tuessa tulisi ottaa huomioon erilaiset olosuhteet Euroopan maiden välillä, kuten tuotantokustannukset, maan hinta ja yleiset elinkustannukset.

Tuotannosta irrotettu tilatukijärjestelmä tulee nähdä sekä korvauksena julkisten palvelujen tuottamisesta että kompensationsa eurooppalaisista korkeammista kustannuksista ja standardeista. Se on jatkossakin yhteisen maatalouspolitiikan suorien tukien pääsääntö. Sen rinnalla tarvitaan myös tuotantosidonnaisia erityiselementtejä herkillä alueilla tai erityisillä tuotannonaloilla, joilla on muutoin vaarana tuotannon loppuminen tai tuotannon yksipuolistuminen.

Suomi katsoo, että maatalouden ja maaseudun kehittämisen kokonaisvaltaisen näkemyksen ja toimenpiteiden johdonmukaisuuden varmistamiseksi on tässä vaiheessa perusteltua ylläpitää keskeisenä vaihtoehtona nykyistä rakennetta, jossa maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahoitus tapahtuu kahden pilarin kautta.

Nykyisestä modulaatiomenettelystä tulisi luopua ja siirtää nämä varat pysyvästi II pilarin rahoitukseen.

Epäsuotuisten alueiden tukijärjestelmää koskevassa uudistuksessa LFA-alueet sekä maksettavan tuen taso määritellään objektiivisten luonnonhaittaa koskevien kriteerien ja laskelmien perusteella eikä asetuksessa ole tuelle keinotekoista kattoa. Koko Suomen tulee pysyä LFA-tukikelpoisena alueena.

Keskeisiä tulevaan maaseudun kehittämisohjelmaan liittyviä asioita tulevat olemaan ilmastomuutokseen mukautuminen ja sen hillitseminen, uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen, maatalouden ympäristökuormituksen vä-

hentäminen sekä maa- ja metsätaloussympäristöjen biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen. Myös eläinten hyvinvointikysymysten merkitys kasvaa. Tarvitaan tehokkaita toimia, joilla voidaan vastata näihin haasteisiin.

Metsäasioissa pitää pyrkiä entistä toimivampaan koordinaatioon EU:n toiminnassa, jotta esimerkiksi maaseudun kehittämistä, ympäristöä, energiaa ja teollisuutta koskevien EU-politiikkojen metsäsektoriin vaikuttavat tavoitteet olisivat johdonmukaisia. Suomen kannalta on tärkeää, että EU:n toiminta vahvistaa metsätalouden toimintaedellytyksiä ja ottaa huomioon kansalliset erityispiirteemme pohjoisena metsämaana.

Suomi katsoo, että yhteisön maatalousmarkkinoiden hallinta- ja sääntelymekanismeja, esimerkiksi interventiojärjestelmiä ja mahdollisesti viennin edistämistoimia, tarvitaan tulevaisuudessaakin. Erityisen herkille tuotteille, kuten maito, pitäisi luoda kiintiöjärjestelmää vastaava uudenlainen sääntelykehikko, jolla tuotannon tasapaino ja siten markkinoilta saatava kohtuullinen tuottajahinta voidaan turvata.

Koko yhteisön tasolla tulee kiinnittää huomiota maataloustuotteiden markkinoiden parempaan toimivuuteen, jotta ketjun kaikille osapuolille taataan tasavertainen neuvotteluasema ja oikeudenmukainen osuus markkinoilta saatavasta tuotosta.

Yhteisen maatalous- ja maaseudun kehittämispolitiikan yksinkertaistamistyössä tulisi edetä konkreettisesti ja mahdollisimman nopeasti.

Maa- ja elintarviketalouden tuotteiden jäljitettävyyteen tulee kiinnittää huomiota ja kuluttajille tulee antaa oikea tieto elintarvikkeista mm. niiden alkuperään ja tuotantotapaan (mm. GMO:t) liittyen, jotta he voivat tehdä valintansa perustellusti ja oikean tiedon pohjalta. Viljelijöillä pitää olla oikeus geenimuuntelusta vapaaan tuotantoon ja kuluttajilla siitä vapaisiin tuotteisiin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on lausunnossaan valtioneuvoston maaseutupoliittisesta selonteosta (MmVM 4/2010 vp — VNS 5/2009 vp) kiinnittänyt huomiota siihen, että maapallon väestön määrän ennustetaan nousevan 9,2 miljardiin vuoteen 2050 mennessä. Myös ruoka on globaalisti niukkeneva voimavara. Vaikka esimerkiksi viljan globaali tuotantomäärä on jatkuvasti noussut, niin viljan määrä henkeä kohti on kuitenkin väijäämättä laskenut 1980-luvulta lähtien. Tällä hetkellä yli miljardi ihmistä maailmassa kärsii aliravitsemuksesta. Aliravittujen määrä on viimeisten viiden vuoden aikana kasvanut arviolta 150 miljoonalla hengellä. Valiokunta pitääkin sanotussa lausunnossaan todetun mukaisesti välttämättömänä, että Suomessa ruuantuotantoon soveltuvat maa-alat pidetään tuotannossa ja ruuantuotannon osaaminen säilytetään kaikissa elintarviketieteen osissa.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että myös ilmastonmuutos ja ruokaturvallisuuden merkitys korostavat jatkossa tarvetta huolehtia maanviljelyn toimintaedellytyksistä EU:n kaikilla alueilla mukaan lukien syrjäisimmätkin luonnonolosuhteiltaan vaikeat alueet. EU:n maatalouspolitiikkaa tuleekin uudistaa ottaen huomioon Eurooppa-neuvoston vahvistama periaate, jonka mukaan maataloutta tulee voida harjoittaa koko EU:n alueella. Valiokunta korostaa sitä, että jokaisella maalla on oikeus ja velvollisuus huolehtia huoltovarmuudesta myös elintarvikkeiden osalta.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että EU:n tuleva maatalouspolitiikka on nykyistä enemmän luonnonsuhde-eroja tasaavaa maatalouspolitiikkaa. On myös tärkeää, että ylläpidetään eurooppalaista perheviljelmiin perustuvaa maatalouden mallia. Tulevalla politiikalla on taattava ilmasto- ja luonnonolosuhteiltaan epäsuotuisilla ja syrjäisillä alueilla kestävä perheviljelmäpohjaisen maataloustuotannon jatkuminen ja sen toimintaedellytysten turvaaminen sekä näiden alueiden asuttuna pitäminen. Koska maataloustuotannon olosuhteet vaihtelevat huomati-

tavasti eri puolilla EU:n aluetta, luonnonhaittakorvausjärjestelmä ja kohdennetut tuotantoon sidotut tuet ovat välttämättömiä tämän periaatteen toteuttamisessa. Tuotantosidonnaisia tukia tarvitaan erityisesti tuotannon kannalta herkillä alueilla tai erityisillä tuotannonaloilla, joilla on muutoin vaarana tuotannon loppuminen tai tuotannon yksipuolistuminen. Korvaus- ja tukitoimilla tulee tasapainottaa EU:n eri alueiden välisiä maatalouden kilpailukykyeroja.

Valiokunta katsoo, että epäsuotuisien alueiden tukijärjestelmää uudistettaessa luonnonhaitta-alueet ja maksettavan tuen taso tulee määrittää objektiivisten luonnonhaittaa koskevien kriteerien ja laskelmien perusteella eikä tuelle tule asettaa keinotekoista kattoa. Käytettävien kriteerien tulee heijastaa luonnonolosuhteiden erilaisuudesta johtuvia eroja tuotanto-olosuhteissa. Koko Suomen tulee myös jatkossa olla luonnonhaittatukeen oikeuttavaa aluetta. On tärkeää, että sekä maatalouden ympäristötuet että luonnonhaittakorvaus (LFA-tuki) kuuluvat II pilariin (maaseudun kehittäminen) eikä niitä tule siirtää osaksi I pilaria (suorat tuet ja markkinatoimenpiteet). Lisäksi Suomen maaseudun kehittämishjelmaan kuuluvan maatalouden ympäristöohjelman on oltava jatkossakin laajapohjainen ja viljelijöitä taloudellisesti kannustava. Ympäristöohjelman kautta toteutettavien toimenpiteiden tulee myös olla järkeviä ja käytännössä toteutettavia. Valiokunta korostaakin sitä, että viljelijöiden mahdollisimman laajalla ympäristöohjelmaan sitoutumisella on paitsi ympäristötilaa kohentavia vaikutuksia myös yleisiä maataloustuotantoon liittyviä vaikutuksia, koska sitoutuminen on yhtenä edellytyksenä monessa muussa tukimuodossa esim. sukupolvenvaihdosten nuorten viljelijöiden aloitustuessa.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti tavoitteena EU:n kokonaan rahoittamissa suorissa tuissa tulee olla tukijärjestelmä, joka on tasaisempi ja oikeudenmukaisempi jäsenmaiden välillä kuin nykyinen järjestelmä. Linkki tuen ja sen historiallisen viitteen välillä tulee ottaa tarkasteluun.

Myös suorissa tuissa tulee ottaa huomioon erilaiset olosuhteet Euroopan maiden välillä.

Suomen liittymissopimuksessa maa on jaettu kahteen tukialueeseen (ns. 141- ja 142-tukialueet). Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että tavoitteena tulee olla jatkossa mahdollisimman yhtenäinen tukijärjestelmä, joka turvaa maataloustuotannon edellytykset myös Etelä-Suomessa pohjoisen tukijärjestelmää heikentämättä.

Uudistuksessa tulee kiinnittää huomiota maataloustuotteiden markkinoiden parempaan toimivuuteen. Elintarvikeketjun kaikille osapuolille tulee taata tasavertainen neuvotteluasema ja oikeudenmukainen osuus markkinoilta saatavasta tuotosta. Erityisesti alkutuottajan asemaa elintarvikeketjussa on parannettava.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että yhteisön maatalousmarkkinoiden hallinta- ja sääntelymekanismeja, esimerkiksi interventiojärjestelmiä ja viennin edistämistoimia, on käytössä tulevaisuudessakin. Tälläkin hetkellä interventiojärjestelmä, joka päivänvastaisista ehdotuksista huolimatta on pidetty voimassa, helpottaa viljamarkkinoiden tilannetta vaikeassa markkinatilanteessa. Viitaten lisäksi muun muassa sääolosuhteista johtuviin suuriin tuotantovaihteluihin maataloudessa valiokunta katsoo, että interventiojärjestelmä tulee säilyttää.

Valiokunta katsoo, että erityisen herkille tuotteille, kuten maidolle, pitää luoda kiintiöjärjestelmää vastaava uudenlainen sääntelykehikko, jolla tuotannon tasapaino ja siten markkinoilta saatava kohtuullinen tuottajahinta voidaan turvata. Muutoin EU:n päätös maitokiintiöjärjestelmän alasajosta heikentää oleellisella tavalla Suomen maidontuotannon toimintaedellytyksiä tulevaisuudessa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että maatalousyrittäjille aiheutettua hallinnollista taakkaa vähennetään kaikin keinoin. Yhteisen maatalous- ja maaseudun kehittämiss politiikan yksinkertaistamistyössä tulee valtioneuvoston kannan mukaisesti edetä konkreettisesti ja nopealla aikataululla. Nykyisestä modulaatiomenettelystä tulee luopua ja siirtää nämä varat pysyvästi II

pilarin rahoitukseen, mikä osaltaan yksinkertaistaa hallintoa huomattavasti.

Maatalous on luonteeltaan ala, jossa tarvitaan pitkäjänteistä ja ennustettavaa politiikkaa. Alalla on pystyttävä tekemään mm. pitkälle tulevaisuuteen ulottuvat investointipäätökset oikean tiedon perusteella. Tälläkin perusteella valiokunta pitää välttämättömänä, että uudistuksen päätöksenteossa ja toimeenpanossa edetään nopeasti.

Valtioneuvoston kannassa on kiinnitetty huomiota siihen, että EU:n maatalouden alkutuotannolle ja elintarviketuotannolle on tietoisesti asetettu korkeampia standardeja kuin maailmanlaajuisesti keskimäärin; standardit liittyvät mm. elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun, eläinten hyvinvointiin ja korkeampien standardien valvontaan. Lisäksi eräissä EU-maissa, Suomi mukaan lukien, noudatetaan osittain vielä yhteisiä EU-standardejakin korkeampia vaatimustasoja (esim. salmonella, lannoitteiden raskasmetallit). Standardien noudattaminen nostaa eurooppalaisten tuottajien tuotantokustannuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU:ssa pidetään kiinni näistä lisävaatimuksista, mutta vaatimusten vuoksi tarvitaan maatalouspolitiikan toimia tasaamaan kilpailutilannetta EU:n tuotannon ja kolmansien maiden tuotannon välillä. Valiokunta korostaa tässä yhteydessä sitä, että tulevaisuudessa on entistä tärkeämpää, että voimme huolehtia omien kansalaistemme ruokaturvasta ja että emme ole riippuvaisia EU:n ulkopuolella tuotetuista elintarvikkeista, koska ruokaa ei todennäköisesti ole vastaisuudessa muualtakaan saatavissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että EU:n omavaraisuus on erittäin alhainen kotieläinsektorille tärkeän kasvivalvauksen tuotannossa. Häiriöttömän tuotantotoiminnan turvaamiseksi tulee maatalouspolitiikan keinoja käyttäen lisätä kasvivalvauksituotantoa EU:ssa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että maa- ja elintarviketalouden tuotteiden jäljitettävyyteen kiinnitetään huomiota ja kuluttajille annetaan oikeaa tietoa elintarvikkeista mm. niiden alkuperään ja tuotantotapaan (mm. geenimuunnellut tuotteet) liittyen, jotta he voivat tehdä valintan-

sa perustellusti ja oikean tiedon pohjalta. Myös viljelijöillä tulee olla oikeus valita erilaisten tuotantomuotojen välillä samoin kuin kuluttajilla tulee edellä todetun mukaisesti olla oikeus saada tietää tuotteen tuotantotapa. Uudistuksessa tulee ottaa huomioon, että kuluttajat suosivat entistä enemmän lähiruokaa ja että eettisesti ja ympäristöystävällisesti tuotettujen elintarvikkeiden kysyntä kasvaa. Uudistuksessa on varmistettava, että monipuolisia erilaisin tuotantotavoin tuotettuja tuotteita on kuluttajien saatavilla kohtuulliseen hintaan kaikilla EU:n alueilla.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että yhteisen maatalouspolitiikan tukitoimenpiteiden avulla voidaan varmistaa myös sellaisten yhteiskunnallisesti merkittävien julkishyödykkeiden tuotanto, joita ei tuotettaisi vapaassa markkinatilanteessa. Tällaisia hyödykkeitä ovat mm. maatalouden tuottamat ympäristöhyödyt, luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen ja maataloustuotannon ylläpitämisen kautta saavutettava maaseudun työllisyyden ja elinvoiman ylläpitäminen ja näin ollen myös perinteisen maaseutumaiseman säilyttäminen.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että maatalouden ja maaseudun kehittämisen kokonaisvaltaisen näkemyksen ja toimenpiteiden johdonmukaisuuden varmistamiseksi on tässä vaiheessa perusteltua ylläpitää keskeisenä vaihtoehtona maatalouspolitiikan nykyistä rakennetta, jossa maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahoitus tapahtuu kahden pilarin kautta. Ensimmäinen pilari kattaisi edelleen EU:n kokonaan rahoittaman tilatuen ja markkinatoimet ja toinen yhteisrahoitetut maaseudun kehittämistoimenpiteet. Valiokunta katsoo lisäksi, että maaseudun kehittämisessä jäsenvaltioille tulee antaa laaja toimivalta määrittellä toimenpiteet omien tarpeidensa ja erityisten olosuhteidensa perusteella. Keskeisiä tulevaan maaseudun kehittämisohjelmaan liittyviä asioita tulevat olemaan ilmastonmuutokseen mukautuminen ja sen hillitseminen, uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen, maatalouden ympäristökuormituksen vähentäminen sekä maa- ja metsätalouksympäristöjen biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että metsäasioissa pyritään entistä toimivampaan koordinaatioon EU:n toiminnassa, jotta metsäsektoriin vaikuttavat EU:n poliittiset tavoitteet, jotka koskevat esimerkiksi maaseudun kehittämistä, ympäristöä, energiaa ja teollisuutta, tulevat johdonmukaisiksi metsäsektorin kannalta. Valiokunta katsoo, että luonnonvarojen innovatiivinen ja kestävä käyttö ovat Suomen ja EU:n tulevaisuuden kannalta taloudellinen mahdollisuus. Suomen kannalta on välttämätöntä, että EU:n toiminta vahvistaa metsätalouden toimintaedellytyksiä ja ottaa huomioon kansalliset erityispiirteemme pohjoisena metsämaana. Varsinaiset päätökset metsäasioissa tulee kuitenkin edelleen tehdä kansallisella tasolla.

Valiokunta toteaa, että tuleva uudistus nivoutuu kiinteästi yhteen EU:n tulevista rahoituskehityksistä käytäviin neuvotteluihin. EU:n rahoitus maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen tulee pitää asetettujen tavoitteiden edellyttämällä tasolla. Mikäli yhteiselle maatalouspolitiikalle asetetaan jatkossa uusia tavoitteita, on rahoitusta vastaavasti lisättävä. EU:n maatalouspolitiikan I pilarin rahoituksen tulee pysyä nykyisen kaltaisena eli täysin EU-rahoitteisena. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtiontukia koskevaa sääntelyä helpotetaan siten, että sallitaan sellaisten kansallisten tukien käyttö, jotka eivät häiritse sisämarkkinoiden toimintaa ja tukevat yhteisön politiikan yleisiä tavoitteita mm. maataloustuotannon ylläpitämisestä kaikilla yhteisön alueilla.

Valiokunta toteaa, että kotimaisen laadukkaan, kohtuuhintaisen ja riittävän raaka-aineen saanti on kotimaisen elintarviketeollisuutemme toiminnan perusedellytys. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuuden linjaukset vaikuttavat suomalaisen maataloustuotannon toimintaedellytyksiin ja sitä kautta muun muassa suomalaisen elintarviketeollisuuden raaka-aineen saantiin. Jos maamme teollisuus joutuu tulevaisuudessa turvautumaan yhä enenevässä määrin ulkomaiseen raaka-aineeseen, siirtyvät jalostustoiminnatkin vähitellen Suomen rajojen ulkopuolelle, minkä seurauksena Suomi tulee elintarvikehuollossa erittäin riippuvaiseksi tuonnista.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Mats Nylund /r
vpj.	Pertti Hemmilä /kok	Klaus Pentti /kesk
jäs.	Lasse Hautala /kesk	Petri Pihlajaniemi /kok
	Hannu Hoskonen /kesk	Kari Rajamäki /sd
	Anne Kalmari /kesk	Arto Satonen /kok
	Johanna Karimäki /vihr	Katja Taimela /sd (osittain)
	Lauri Kähkönen /sd	Pekka Vilkuna /kesk.
	Esa Lahtela /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.